Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi www.esosder.org
Electronic Journal of Social Sciences e-ISSN:1304-0278
Temmuz/Julyl(2025) - Cilt/Volume:24 - Sayı/Issue:3 (1095-1110)

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Turkish Validity and Reliability Study of The Modelling Parental Anxiety Questionnaire

Emine ARSLAN KILIÇOĞLU[1]
Canan KELEŞ ERTÜRK[2]

Öz

Bu araştırmada "Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin" Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada tarama modeli kullanılarak, ölçek uyarlama çalışması tasarlanmıştır. Araştırmada, Elfström ve Ahlen (2022) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye "ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi" olarak çevrilen ölçek kullanılmıştır. Ölçek "meraklı ve memnun olmak, koruma altında olmak, kaygı ve kaçınmayı gösterme, stres gösterme" olmak üzere dört alt boyut ve 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin diğer dil ve kültürlerde uyarlanması için gerekli çalışma ve kullanma izinleri alınmıştır. Ölçeğin orijinal anlamı ile Türkçe ifadelerinin aynı olmasını sağlamak için çeviri tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcı grubu 4-12 yaş çocuğa sahip ebeveynlerden 390 gönüllü oluşturmuştur. Analiz kapsamında, faktör yapısının doğrulanması için, doğrulayıcı faktör analizi (DFA), DFA model uyumunun değerlendirilmesinde Ki-Kare testi, DFA'ya ek olarak frekans analizi, ölçek faktör ortamlarına ilişkin, tanımlayıcı istatistikler, ölçek faktörleri arasındaki ilişkinin belirlenmesinde Pearson Korelasyon Analizi, ölçek faktörlerinin güvenirlik düzeyinin belirlenmesinde ise Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin 4-12 yaş çocuğa sahip ebeveynler için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Ebeveyn, kaygı, ebeveyn kaygısı, model öğrenimi.

Abstract

This study aimed to adapt the "Modeling of Parental Anxiety Questionnaire" into Turkish and conduct a validity and reliability study. For this purpose, a scale adaptation study was designed using the survey model. The scale developed by Elfström and Ahlen (2022) and translated into Turkish as "Modeling of Parental Anxiety Questionnaire" was used in the study. The scale consists of 30 items with four sub-dimensions: "being curious and satisfied, being under protection, showing anxiety and avoidance, and showing stress". The necessary study and use permissions were obtained to adapt the scale to other languages and cultures. The translation and retranslation method was used to ensure that the original meaning of the scale and Turkish expressions were the same. The purposive sampling method was used to determine the research study group. The participant group consisted of 390 volunteers from parents with children aged 4-12 years. Within the scope of the analysis, confirmatory factor analysis (CFA) was used to verify the factor structure, the Chi-Square test was used to evaluate the CFA model fit, frequency analysis in addition to CFA, descriptive statistics related to scale factor environments, Pearson Correlation Analysis was used to determine the relationship between scale factors, and Cronbach Alpha coefficient was used to determine the reliability level of scale factors. As a result of the study, it was determined that the Modeling of Parental Anxiety Questionnaire is a valid and reliable measurement tool for parents with children aged 4-12 years.

Keywords: Parent, anxiety, parental anxiety, model learning.

[1] Öğr. Gör., KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, emine.arslan@karatay.edu.tr, https://orcid.org/0000-0001-8319-2404, https://ror.org/054341q84
[2] Öğr. Gör. Dr., KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, canan.erturk@karatay.edu.tr, https://orcid.org/0000-0001-6247-0073, https://ror.org/054341q84

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article
Geliş Tarihi/Received Date: 17.10.2024 – **Kabul Tarihi/Accepted Date**: 14.03.2025
Atıf İçin/For Cite: ARSLAN KILIÇOĞLU E. ve KELEŞ ERTÜRK C., "Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2025;24(3):1095-1110*
https://doi.org/10.17755/esosder.1569213
License: CC BY-NC 4.0

Giriş

Ebeveynlik, insan yaşamının sorumluluk gerektiren en önemli deneyimlerinden biridir. Bu sorumlu hissetme durumu, ebeveynlerin çocukları ile ilgili herhangi bir durumda karar verme sürecinde kaygı hissettirebilmektedir. Bu kaygılar, çocuğun sağlığı, güvenliği, eğitimi ve genel refahı gibi çeşitli konuları kapsayabilir (Sweeney & Wilson, 2023: 66-67). Bu doğrultuda ebeveynler, çocukları ile ilgili her konuda kaygı hissedebilmektedir. Ebeveyn kaygısı, normal bir ebeveynlik deneyiminin bir parçası olsa da aşırı veya zayıflatıcı hale geldiğinde sorunlara yol açabilir. Bu süreçte çocuk yetiştirme ve ebeveynlikle ilgili kaygı yönetimini eş zamanlı olarak yürütmek zorunda kalabilirler (Breaux, Harvey & Lugo-Candelas, 2014: 378-379). Bu durumda bazı ebeveynler tarafından kolaylıkla yönetilebilirken, bazı ebeveynler tarafından ise yanlış karar verme, aşırı stres, ebeveyn yorgunluğu ve yanlış uygulamalar gibi olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Ren vd., 2024: 378). Bu doğrultuda ebeveyn kaygısı ile ilgili derinlemesine araştırmalar yapmak, ebeveynlerin yaşam kalitesini arttıracağı düşünülmektedir. Bununla birlikte çocukların da yaşam kaliteleri ve zengin çevre uyarıcı alım düzeylerinin artması beklenmektedir.

Ebeveyn kaygısı ile ilgili kuramlar incelendiğinde, psikoanalitik kuram, davranışçı kuram, bilişsel kuram, sistemik kuram ve ekolojik sistemler kuramı ile ilişkili olduğu görülmektedir (Burstein, vd., 2010: 898). Bu doğrultuda, psikoanalitik kuram, ebeveyn kaygısının, ebeveynlerin kendi çocukluk deneyimlerinden ve çözülmemiş çatışmalardan kaynaklanabileceğini öne sürer. Davranışçı kuram, ebeveyn kaygısının öğrenilmiş bir davranış olduğunu ve olumsuz deneyimler ve modelleme yoluyla geliştirilebileceğini öne sürer. Bilişsel kuram, ebeveyn kaygısının, ebeveynlerin çocukları ve ebeveynlik rolleri hakkındaki düşüncelerinden kaynaklandığını öne sürer. Sistem kuramı, ebeveyn kaygısının, ailenin ve daha geniş sosyal sistemin etkileşimlerinden kaynaklandığını öne sürer (Kerr, 1981: 228). Ekolojik kuram ise, ebeveyn kaygısı sadece bireyin içsel faktörlerinden (kişilik, geçmiş deneyimler) değil, aynı zamanda bulunduğu ortamlardan da etkilendiğini öne sürer (Crosby, 1976: 237-238; Pedersen & Revenson, 2005:406-407; Wood vd., 2003:136). Ebeveyn kaygısını etkileyen faktörler, ebeveynlerin kişilik özellikleri, geçmiş deneyimleri, stres, sosyal destek eksikliği, çocuk hakkındaki algı olarak ifade edilebilir (Sweeney & Wilson, 2023: 67-68). Ebeveyn kaygısı ile başa çıkma mekanizmaları incelendiğinde, sosyal destek almak, stres yönetimi tekniklerini öğrenmek ve profesyonel yardım almak faydalı olabilir (Yang vd., 2022: 2-3). Ebeveyn kaygısı, çocukların gelişimi üzerinde de olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Bu doğrultuda kaygılı ebeveyne sahip çocuklarda gelişimsel gecikmeler, davranış sorunları ve düşük öz saygı görülebilmektedir (Burstein vd., 2010:899).

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, çocukla ilgili konularda değerlendirme aracı olarak kullanılmak üzere, Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasının gerçekleştirilmesidir. Ebeveyn kaygısı, ebeveynler ve çocuklar için önemli bir sorundur. Ebeveyn kaygısının nedenlerini, etkilerini ve başa çıkma mekanizmalarını anlamak, bu sorunun önlenmesine ve tedavi edilmesine yardımcı olabilir. Ebeveyn kaygısı ile ilgili ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ile bu konuyu daha derinlemesine incelemek amacıyla, yapılması planlanan çalışmalar için önemli bir ihtiyacı karşılaması beklenmektedir.

1. Mevcut Çalışma

Alanyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, ebeveyn kaygısının dikkat çeken çok yönlü bir konu olduğu görülmektedir. Son on yılda çocuklarda ayrılık kaygısı (Alisinanoğlu & Ulutaş, 2003; Mendez vd., 2014), çocuk eğitiminde ebeveyn kaygısı (Mei vd., 2023), ebeveyn stresi (Nærde & Sommer Hukkelberg, 2020; Merrill & Slavik, 2023) ile ilgili çalışmaların yoğun olduğu görülmektedir. Bu araştırmada ise ebeveynlerin çocukları ile ilgili kaygılarının genel olarak değerlendirilmesini sağlamak amacıyla yapılan ölçek uyarlama çalışmasıdır. Bu

araştırma kapsamında Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi, kapsamlı, aracılık etkilerinin saptanmasını destekleyen, dört boyutlu ve öz değerlendirmeli bir ölçme aracıdır. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi, 5'li likert tipte, 4-12 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynler için tasarlanmıştır. Anket "Meraklı ve Memnun Olmak, Dikkatli Olmak, Kaygı Gösterme ve Kaçınma, Stresli Görünüm" olmak üzere 4 alt boyuttan ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ebeveynlerden ankette yer alan ifadeleri değerlendirirken son bir ayı düşünmeleri istenmiştir (Elfström & Ahlen, 2022). Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi ile ebeveynlerin çocukları ile ilgili kaygılarının ortaya çıkarılması, ilişkilerinin değerlendirilmesi ve farkındalıklarının geliştirilebilmesi sağlanabilecektir. Bu açıdan bu araştırmada Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Uluslararası Test Komisyonunun (ITC), testlerin kültürlerarası uyarlaması ile ilgili yönergelerine uygun olarak Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi uyarlama çalışması gerçekleştirilmiştir. Uluslararası Test Komisyonunun (ITC) ön koşul ilkeler, test geliştirme ilkeleri, doğrulama ilkeleri, uygulama ilkeleri, puanlama ve yorumlama ilkeleri ile raporlama ilkelerini içermektedir (Koçak, Güleroğlu & Çokluk Bökeoğlu, 2022: 24-27).

2. Yöntem

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın örneklemi, amaçlı çalışma gruplarından uygun durum çalışma grubu ile belirlenmiştir. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu, Konya il merkezinde ikamet eden, 4-12 yaş aralığında çocuğu olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 390 ebeveyn oluşturmaktadır. Faktör analizi için örneklem büyüklüğünün 100=zayıf, 200=yeterli, 300=iyi, 500=çok iyi ve 1000 ve üzeri=mükemmel olarak kabul edilmektedir. Ayrıca madde sayısının 5 veya 10 ile çarpılmasıyla elde edilen sayı kadar uygulama yapılması yöntemi de kullanılabilmektedir (Çokluk vd. 2018). Dolayısı ile bu çalışmada örneklem 390 ebeveyn olarak belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan ebeveynlerin ve çocuklarının özelliklerine ilişkin tanıtıcı istatistikler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Ebeveynlerin ve çocuklarının özelliklerine ilişkin tanıtıcı istatistikler

	n (%)
Ebeveynin cinsiyeti	
Erkek	180 (%46.1)
Kadın	210 (%53.9)
Çocuğunuzun cinsiyeti	
Erkek	194 (%49.7)
Kız	196 (%50.3)
Çocuk sayısı	
Tek çocuk	30 (%7.7)
İki çocuk	179 (%45.9)
Üç çocuk	124 (%31.8)
4 çocuk ve fazlası	57 (%14.6)

Sosyoekonomik düzey	
Düşük	49 (%12.6)
Orta	317 (%81.3)
Yüksek	24 (%6.2)
Ebeveyn yaşı	
29 yaş ve altı	45 (%11.5)
30-39 yaş	209 (%53.6)
40-49 yaş	128 (%32.8)
50 yaş ve üzeri	8 (%2.1)
Ebeveyn öğrenim durumu	
İlkokul/Ortaokul	153 (%39.2)
Lise	103 (%26.4)
Üniversite	121 (%31)
Lisansüstü	13 (%3.3)
Çocuğun özel durumu varlığı, *n* (%)	
Evet	17 (%4.4)
Hayır	373 (%95.6)

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya 180 (%46.1) baba ve 210 (%53.9) anne olmak üzere toplam 390 kişinin katıldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin 194 (%49.7)'ünün erkek, 196 (%50.3)'sının kız çocuğu vardır. Tek çocuğu olan 30 (%7.7), iki çocuğu olan 179 (%45.9), üç çocuğu olan 124 (%31.8) ve 4 çocuk ve fazlası olan 57 (%14.6) ebeveyn araştırmaya katılmıştır. Araştırmaya 29 yaş ve altı olan 45 (%11.5), 30 ile 39 yaş arası olan 209 (%53.6), 40 ile 49 yaş arası olan 128 (%32.8) ve 50 yaş ve üzeri olan 8 (%2.1) ebeveyn katılmıştır. Ebeveyn öğrenim durumu incelendiğinde ilkokul veya ortaokul mezunu olan 153 (%39.2), lise mezunu olan 103 (%26.4), üniversite mezunu olan 121 (%31) ve lisansüstü mezunu olan 13 (%3.3) ebeveyn olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının özel duruma sahip olma durumları incelendiğinde 17 (%4.4)'sinin özel durumunun olduğu, 373 (%95.6)'ünün herhangi bir özel durumunun olmadığı görülmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1.Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada ebeveynlerin demografik özelliklerini belirleyebilmek için araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Bu form ebeveyn cinsiyeti, çocuk sayısı ve cinsiyeti, ebeveyn yaşı, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve ebeveyn öğrenim durumuna ilişkin çoktan seçmeli bilgilerden oluşmaktadır.

2.2.2.Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi, Elfström ve Ahlen (2022) tarafından geliştirilen ve 4-12 yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlere uygulanan bir ölçme aracıdır. Bu anket, ebeveyn kaygı modellemesinin çocuk kaygısı için risk faktörü olduğu varsayımından yola çıkılarak, ebeveynlerin kaygı konusundaki modellemelerinin kapsamlı ve öz değerlendirmeli bir ölçeğin olmaması nedeniyle bu açığın kapatılması amacıyla geliştirilmiştir. Anket "meraklı ve memnun olmak, koruma altında olmak, kaygı ve kaçınmayı gösterme, stres

gösterme" olmak üzere dört alt boyut ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Anketin orijinal formunun Cronbach's Alpha katsayısının 0.74 olduğu ve faktör yüklerinin 0.40 ile 0.83 arasında değiştiği görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın verileri, "google forms" ile gönüllülük esası üzerine anne-babalardan toplanmıştır.

2.4. Prosedür ve Veri Analizi

Bu araştırmada, Uluslararası Test Komisyonunun (ITC) geliştirmiş olduğu ve 2017 yılında revize ettiği ölçme aracı uyarlama ilkelerine göre uyarlama çalışması yapılmıştır. Buna göre öncelikle gerekli izinler alınmış ön koşul ilkeler yerine getirilmiştir. Test Geliştirme İlkeleri kapsamında dilsel düzenleme yapılmış ve hedef örneklem belirlenmiştir. Doğrulama İlkeleri kapsamında örneklem hesaplaması ve yöntem belirlenmiştir. Uygulama İlkeleri kapsamında uygulama koşulları ve süreç belirlenmiştir. Puanlama ve Yorumlama İlkeleri için puan farklılıkları ve karşılaştırmalar yapılmış, istatistiksel işlemler ortaya konulmuştur. Raporlama İlkeleri aşamasında ise teknik bilgiler ve ölçme aracının farklı versiyonunun kanıtlarına yer verilmiştir (Koçak, Güleroğlu & Çokluk Bökeoğlu, 2022: 24-27).

Açıklayıcı faktör analizinde, gözlemlenmiş değişkenlerin oluşturduğu faktörler belirlenmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğunun değerlendirilmesinde korelasyon matrisi incelenmiştir. Veri matrisindeki değişkenler arasındaki korelasyonun istatistiksel olarak sınanmasında Bartlett küresellik testi (Bartlett test of sphericity) kullanılmıştır (Bartlett, 1950: 77-85). Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ölçütü de verilerin faktör analizine uygunluğu değerlendirilmiştir. Çalışmada faktörlerin elde edilmesinde temel bileşenler yöntemi kullanılmıştır. Uygun faktör sayısının belirlenmesinde, birden büyük özdeğer sayısı kadar faktör seçim kriteri dikkate alınmıştır. Ayrıca faktör döndürülmesi yapılarak her bir ortak faktör oluşmasına katkıda bulunan değişkenlerin belirginleşmesi sağlanmıştır. Söz konusu işlem için varimax yöntemi uygulanmıştır. Gözlemci içi uyum, sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC) ile değerlendirilmiştir. Çalışmada doğrulayıcı faktör analizi için IBM SPSS 25 ve Amos 24 paket programı kullanılmıştır.

Veriler IBM SPSS 26 istatistik paket programlarında değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler birim sayısı (*n*), yüzde (*%*), ortalama (*X*), standart sapma (*SS*), medyan (*M*) ve minimum (*min*), maksimum (*max*) değerleri olarak verilmiştir. Sayısal değişkenlere ait verilerin normal dağılımı için Shapiro Wilk normallik testi, iki grubun karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla kategorili değişkenlerin için karşılaştırması için Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca sayısal değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile değerlendirilmiş ve $p<0.05$ düzeyi istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

2.5. Etik İlkeler

Bu araştırma bilimsel etik ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür. Öncelikle ölçeği geliştiren kişiler ile iletişime geçilmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Çalışmaya katılan katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu verilmiş ve gönüllülük esasına göre katılımları sağlanmıştır. Çalışmanın yürütülebileceğine KTO Karatay Üniversitesi İlaç ve Tıbbi Cihaz Dışı Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı 2024/023 Karar Sayısı ile onay verilmiştir.

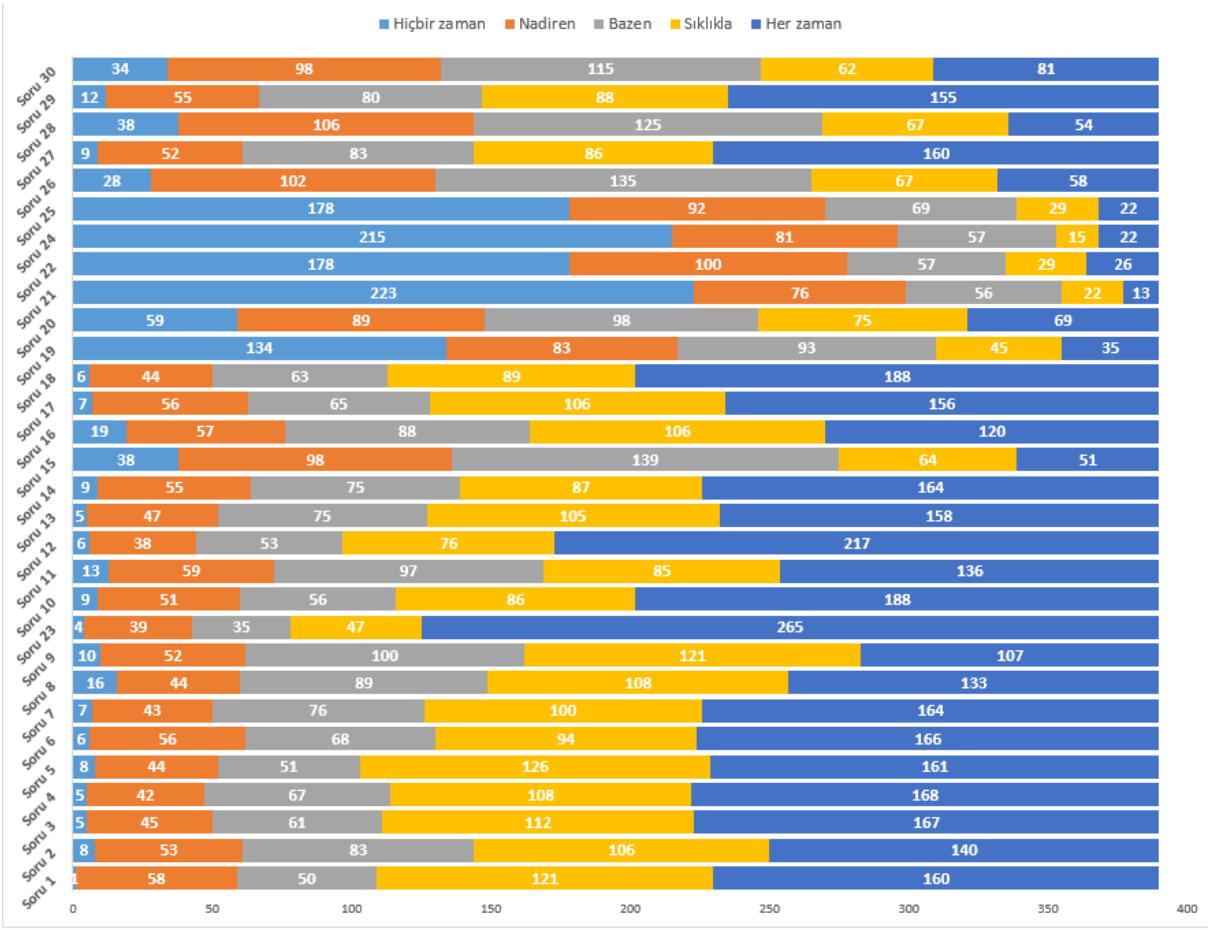
3. Bulgular

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nde yer alan maddelere ilişkin cevapların dağılımı Tablo 2 ve Şekil 1'de yer almaktadır.

Tablo 2. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nde yer alan maddelere ilişkin cevapların dağılımı

Madde No	Hiçbir zaman		Nadiren		Bazen		Sıklıkla		Her zaman	
	n	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*	*n*	*%*
1	1	0.3	58	14.9	50	12.8	121	31.0	160	41.0
2	8	2.1	53	13.6	83	21.3	106	27.2	140	35.9
3	5	1.3	45	11.5	61	15.6	112	28.7	167	42.8
4	5	1.3	42	10.8	67	17.2	108	27.7	168	43.1
5	8	2.1	44	11.3	51	13.1	126	32.3	161	41.3
6	6	1.5	56	14.4	68	17.4	94	24.1	166	42.6
7	7	1.8	43	11.0	76	19.5	100	25.6	164	42.1
8	16	4.1	44	11.3	89	22.8	108	27.7	133	34.1
9	10	2.6	52	13.3	100	25.6	121	31.0	107	27.4
10	9	2.3	51	13.1	56	14.4	86	22.1	188	48.2
11	13	3.3	59	15.1	97	24.9	85	21.8	136	34.9
12	6	1.5	38	9.7	53	13.6	76	19.5	217	55.6
13	5	1.3	47	12.1	75	19.2	105	26.9	158	40.5
14	9	2.3	55	14.1	75	19.2	87	22.3	164	42.1
15	38	9.7	98	25.1	139	35.6	64	16.4	51	13.1
16	19	4.9	57	14.6	88	22.6	106	27.2	120	30.8
17	7	1.8	56	14.4	65	16.7	106	27.2	156	40.0
18	6	1.5	44	11.3	63	16.2	89	22.8	188	48.2
19	134	34.4	83	21.3	93	23.8	45	11.5	35	9.0
20	59	15.1	89	22.8	98	25.1	75	19.2	69	17.7
21	223	57.2	76	19.5	56	14.4	22	5.6	13	3.3
22	178	45.6	100	25.6	57	14.6	29	7.4	26	6.7
23	4	1.0	39	10.0	35	9.0	47	12.1	265	67.9
24	215	55.1	81	20.8	57	14.6	15	3.8	22	5.6
25	178	45.6	92	23.6	69	17.7	29	7.4	22	5.6
26	28	7.2	102	26.2	135	34.6	67	17.2	58	14.9
27	9	2.3	52	13.3	83	21.3	86	22.1	160	41.0
28	38	9.7	106	27.2	125	32.1	67	17.2	54	13.8
29	12	3.1	55	14.1	80	20.5	88	22.6	155	39.7
30	34	8.7	98	25.1	115	29.5	62	15.9	81	20.8

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların 30 maddeye "hiçbir zaman" ile "her zaman" seçenekleri arasında değerlendirme yaptıkları görülmektedir. Katılımcıların çoğu 21.maddeye hiçbir zaman, 28.maddeye nadiren, 15.maddeye bazen, 5.maddeye sıklıkla, 23.maddeye her zaman yanıtını vermiştir.

Şekil 1. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nde yer alan maddelere ilişkin cevapların dağılımı

Şekil 1'incelendiğinde katılımcıların 30 maddeye ilişkin cevaplarının dağılımı ayrıntılı olarak görülmektedir.

Tablo 3. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin tanıtıcı istatistikleri (*N*=390).

	X* ± *SS	***M* (*min-max*)**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**
F1	3.95 ± 0.93	4.2 (1-5)	**1**			
F2	3.81 ± 0.95	4 (1-5)	**r=0.766 p<0.001**	**1**		
F3	2.5 ± 0.86	2.3 (1-5)	**r=0.314 p<0.001**	**r=0.493 p<0.001**	**1**	
F4	3.37 ± 0.91	3.4 (1-5)	**r=0.621 p<0.001**	**r=0.669 p<0.001**	**r=0.557 p<0.001**	**1**
Toplam	3.46 ± 0.76	3.6 (1-5)	**r=0.863 p<0.001**	**r=0.916 p<0.001**	**r=0.672 p<0.001**	**r=0.822 p<0.001**

Pearson Korelasyon Katsayısı (*r*); Tanıtıcı istatistikler *ortalama* (*X*), *standart sapma* (*SS*), *Medyan* (*M*), *minimum* (*min*), *maksimum* (*max*) değer olarak verilmiştir. Koyu olarak belirlenen bölümler istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,05$).

Tablo 3 incelendiğinde Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin, F1 boyutunun 3.95 ± 0.93, F2 boyutunun 3.81 ± 0.95, F3 boyutunun 2.5 ± 0.86 ve F4 boyutunun 3.37 ± 0.91 puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin

en düşük skorunu 1, en yüksek skorunun 5 puan olduğu görülmektedir. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin skorları soruların toplam puanının soru sayısına bölünmesiyle yani ortalamalarının alınmasıyla hesaplanmaktadır. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi ile boyutları arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu da görülmektedir (p<0.05).

3.1. İçerik Geçerliği

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin kapsam geçerliliği için çocuk gelişimi ve eğitimi alanında doktora derecesine sahip olan 7 akademisyenden görüş alınmıştır. Tüm uzmanlar ankette yer alan maddelerin gerekli ve uygun olduğunu bildirmiştir. Bu nedenle veri toplama sürecinde orijinal formda yer alan tüm maddeler kullanılmıştır.

3.2. Küçük Grup Uygulaması

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi öncelikle 20 ebeveyne yüz yüze görüşme ile uygulanmıştır. Ebeveynlerden ankette yer alan maddelerin anlaşılırlığı konusunda görüşler alınmıştır. Küçük grup uygulamasına dahil olan tüm ebeveynler, ankette yer alan maddelerin anlaşılır bir dil ile ifade edildiğini belirtmiştir.

3.3. Açımlayıcı Faktör Analizi

Bu çalışmada Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin yapısal geçerliğini değerlendirme amacıyla öncelikle Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi açımlayıcı faktör analizi sonuçları.

Faktör	Madde No	Faktör Yükleri				Açıklanan Varyans %
		1	**2**	**3**	**4**	
F1	1	0.777				26.71
	2	0.765				
	3	0.820				
	4	0.818				
	5	0.853				
	6	0.807				
	7	0.802				
	8	0.776				
	9	0.701				
	23	0.622				
F2	10		0.725			18.31
	11		0.698			
	12		0.704			
	13		0.754			
	14		0.754			
	15		0.564			
	16		0.560			
	17		0.647			
	18		0.649			

F3	19	0.661		13.68
	20	0.534		
	21	0.854		
	22	0.841		
	24	0.858		
	25	0.766		
F4	26		0.651	10.35
	27		0.649	
	28		0.667	
	29		0.631	
	30		0.591	
			Ölçek	67.04
KMO=0.957 *DF*=435 χ^2=9830.244 p<0.001				

KMO: Kaiser–Meyer–Olkin test; *Df:* Serbestlik Derecesi

Tablo 4 incelendiğinde, dağılımın faktör analizi için yeterliliğini test etmek için yapılan KMO değerinin çok iyi düzeyde olduğu görülmektedir. Barlett testi sonucu 9830.244 (p<0.05) olarak hesaplanmıştır. Araştırmada hesaplanan ve %67.04 olarak elde edilen varyans miktarının yeterli düzeyde olduğu da söylenebilmektedir. Ankette yer alan maddelerin faktör yükleri incelendiğinde F1 boyutunda 0.622 ile 0.853, F2 boyutunda 0.560 ile 0.754, F3 boyutunda 0.534 ile 0.858, F4 boyutunda 0.591 ile 0.667 aralığında değişim gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlara göre oluşturulmuş olan anketin geçerli bir ölçüm aracı olduğu saptanmıştır.

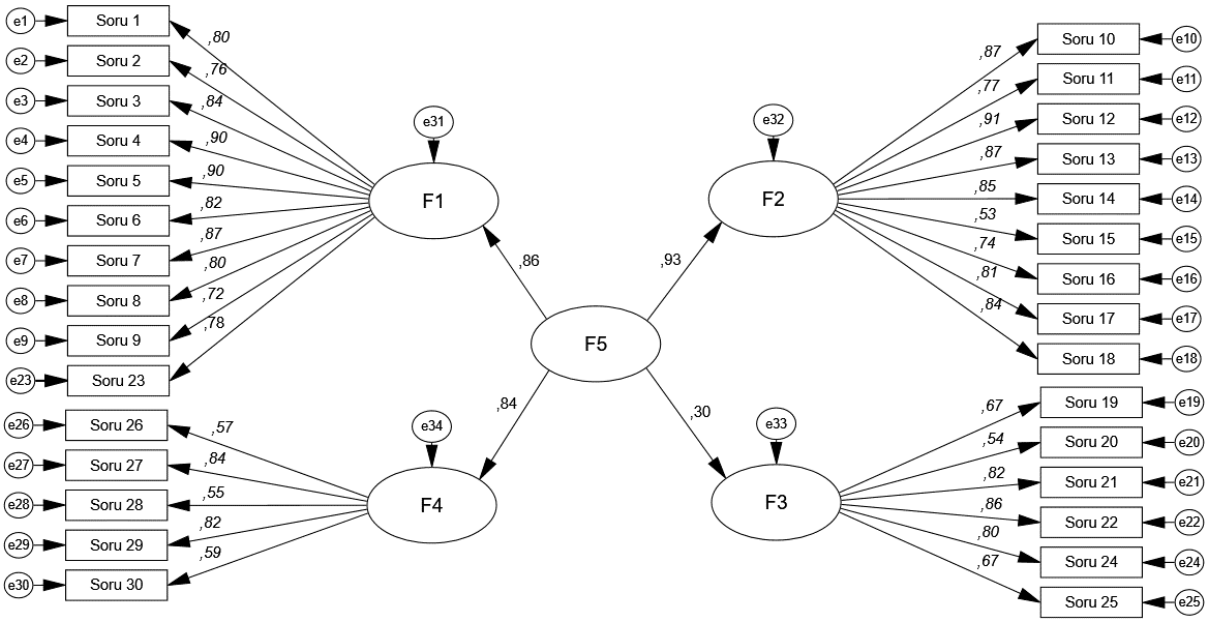
3.4. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Doğrulayıcı faktör analizi kapsamında modellerin faktör geçerliğini değerlendirmek için χ2/df, RMSEA, SRMR, IFI, TLI, CFI ve GFI kullanılmıştır (Tablo 5).

Tablo 5. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi modelinin uyum değerleri (*N*=390).

Ölçek	**(χ^2/sd)**	**RMSEA**	**SRMR**	**IFI**	**CFI**	**GFI**	**TLI**
Model	2.548	0.063	0.077	0.938	0.938	0.853	0.93

Tablo 5 incelendiğinde DFA kapsamında modellerin faktör geçerliğini değerlendirmek için χ2/df, RMSEA, SRMR, IFI, TLI, CFI ve GFI kullanılmıştır. RMSEA≤0.05 olarak, IFI, TLI, CFI ≥0.90 olarak ve GFI≥0.85 kabul edilebilir olarak hesaplanmıştır. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi için elde edilen model (χ^2/df=2.548) dört boyuttan oluşmaktadır. Bu modele ilişkin uyum indeksleri, modelin kabul edilebilir düzeyde uyumlu olduğunu göstermektedir.

Şekil 2: Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi doğrulayıcı faktör analizi modeli

30 madde ve dört boyuttan oluşan Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketine, doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Model Şekil 2'de görsel olarak da sunulmuştur. Boyutların 30 soru üzerindeki yol katsayılarının her birinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p<0.05). Buna göre F1 boyutu 1,2,3,4,5,6,7,8,9, ve 23. maddeden, F2 boyutu 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18.maddeden, F3 boyutu 19, 20, 21,22, 24 ve 25. maddelerden ve F4 boyutu 26,27, 28, 29 ve 30.maddeden oluşmaktadır. Tüm alt boyutların maddeler üzerinde yüksek düzeyde istatistiksel olarak anlamlı etkiye sahip olduğu saptanmıştır (p<0.05). Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketinin üzerinde F1, F2, F3 ve F4 boyutlarının yol katsayılarının her birinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir (p<0.05).

3.5. Güvenirlik ve Madde Analizi

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin güvenirliği için iç tutarlılık analizi yapılmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi iç tutarlılık analiz sonuçları (N=390).

Faktör	Madde No	Cronbach Alpha
F1	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 23	0.955
F2	10,11,12, 13, 14, 15, 16, 17, 18	0.942
F3	19, 20,21,22,24,25	0.877
F4	26,27,28,29,30	0.827
Ebeveyn kaygı ölçeği		0.955

Tablo 6 incelendiğinde Cronbach Alpha değerlerinin 0.70' in üzerinde olduğu görülmektedir. Bu açıdan Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin güvenirliğinin yeterli olduğu kabul edilmektedir. Cronbach Alpha güvenilirlik sonucu F1 boyutunda 0.955, F2 boyutunda 0.942, F3 boyutunda 0.877 ve F4 boyutunda 0.827 olarak ve Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi toplam skoru için 0.955 olarak hesaplanmıştır.

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi test tekrar test analizi yapılmıştır (Tablo 7).

Tablo 7. Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi test tekrar test analiz sonuçları (*N*=390).

	Madde No	İlk test	Son Test	Test (p)	Toplam Korelasyon	ICC (%95 GA)
F1	1	4.20 ± 0.95	4.35 ± 0.75	Z=-1.342 p=0.180	0.773	**0.911 (0.774-0.965)**
	2	3.95 ± 1.05	4.05 ± 1.00	Z=-1.00 p=0.317	0.857	**0.950 (0.874-0.980)**
	3	4.00 ± 0.97	4.00 ± 0.97	Z=0.001 p=0.999	0.787	**0.999 (0.999-0.999)**
	4	4.05 ± 1.19	4.05 ± 1.19	Z=0.001 p=0.999	0.695	**0.999 (0.999-0.999)**
	5	4.10 ± 1.02	4.00 ± 1.03	Z=-1.414 p=0.157	0.764	**0.977 (0.942-0.991)**
	6	4.05 ± 1.05	4.00 ± 1.03	Z=-1.000 p=0.317	0.790	**0.988 (0.970-0.995)**
	7	4.05 ± 0.89	4.20 ± 0.89	Z=-1.732 p=0.083	0.759	**0.956 (0.888-0.983)**
	8	3.90 ± 1.02	3.90 ± 1.02	Z=0.001 p=0.999	0.740	**0.999 (0.999-0.999)**
	9	3.85 ± 1.04	3.85 ± 1.04	Z=0.001 p=0.999	0.811	**0.999 (0.999-0.999)**
	23	4.25 ± 1.21	4.25 ± 1.21	Z=0.001 p=0.999	0.647	**0.999 (0.999-0.999)**
Toplam		4.04 ± 0.89	3.90 ± 1.07	Z=-1.072 p=0.284	-	**0.997 (0.991-0.999)**
F2	10	4.00 ± 1.21	3.90 ± 0.91	Z=-0.816 p=0.414	0.761	**0.938 (0.844-0.976)**
	11	3.70 ± 1.03	4.25 ± 0.97	Z=-1.633 p=0.102	0.614	**0.922 (0.803-0.969)**
	12	4.25 ± 0.97	3.80 ± 0.83	Z=0.001 p=0.999	0.841	**0.999 (0.999-0.999)**
	13	3.95 ± 0.94	4.00 ± 1.03	Z=-1.134 p=0.257	0.877	**0.878 (0.692-0.952)**
	14	3.90 ± 1.12	2.95 ± 1.10	Z=-1.414 p=0.157	0.844	**0.979 (0.947-0.992)**
	15	2.95 ± 1.10	3.50 ± 1.28	Z=0.001 p=0.999	0.590	**0.999 (0.999-0.999)**
	16	3.50 ± 1.28	3.85 ± 0.99	Z=0.001 p=0.999	0.666	**0.999 (0.999-0.999)**
	17	3.75 ± 1.07	4.05 ± 0.94	Z=-0.577 p=0.564	0.835	**0.828 (0.567-0.932)**
	18	4.05 ± 0.94	2.10 ± 1.17	Z=0.001 p=0.999	0.780	**0.999 (0.999-0.999)**
Toplam		3.78 ± 0.89	3.15 ± 1.23	Z=-0.36 p=0.719	-	**0.987 (0.967-0.995)**
F3	19	2.05 ± 1.15	1.55 ± 1.19	Z=-1.000 p=0.317	0.770	**0.991 (0.976-0.996)**
	20	2.90 ± 1.37	1.95 ± 1.05	Z=-1.633 p=0.102	0.399	**0.936 (0.838-0.975)**
	21	1.30 ± 0.98	2.10 ± 1.07	Z=-1.342 p=0.18	0.480	**0.850 (0.622-0.941)**
	22	1.85 ± 1.09	1.65 ± 1.09	Z=-1.414 p=0.157	0.624	**0.979 (0.947-0.992)**
	24	1.75 ± 1.12	3.00 ± 1.34	Z=-2.070 p=0.038	0.681	**0.896 (0.738-0.959)**
	25	1.65 ± 1.09	4.00 ± 1.03	Z=0.001 p=0.999	0.635	**0.999 (0.999-0.999)**
Toplam		1.92 ± 0.95	3.15 ± 1.23	Z=-2.699 p=0.007	-	**0.982 (0.955-0.993)**
F4	26	3.00 ± 1.34	3.85 ± 1.18	Z=0.001 p=0.999	0.455	**0.999 (0.999-0.999)**
	27	3.90 ± 1.07	3.10 ± 1.25	Z=-1.414 p=0.157	0.551	**0.978 (0.944-0.991)**
	28	2.95 ± 1.28	4.07 ± 0.85	Z=-1.633 p=0.102	0.397	**0.954 (0.885-0.982)**
	29	3.85 ± 1.18	3.80 ± 0.78	Z=0.001 p=0.999	0.741	**0.999 (0.999-0.999)**
	30	3.10 ± 1.21	2.08 ± 0.88	Z=0.001 p=0.999	0.358	**0.964 (0.909-0.986)**
Toplam		3.36 ± 0.87	3.42 ± 0.87	Z=-1.613 p=0.107	-	**0.991 (0.978-0.997)**
Genel		3.43 ± 0.77	3.48 ± 0.71	Z=-2.27 p=0.023	-	**0.995 (0.988-0.998)**

Sınıf İçi Korelasyon Katsayısı (*ICC*); Wilcoxon Test (*Z*); Tanıtıcı istatistikler *ortalama* (*X*), *standart sapma* (*SS*), *Medyan* (*M*), *minimum* (*min*), *maksimum* (*max*) değer olarak verilmiştir. Koyu olarak belirlenen bölümler istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0,05).

Tablo 7 incelendiğinde test tekrar test analizi ICC sonuçları F1 boyutunda %99.7; F2 boyutunda %98.7; F3 boyutunda %99.7; F4 boyutunda %99.1 ve Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin toplam skor uyumu %99.5 olarak hesaplanmıştır. Bu uyumlar istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05). Toplam korelasyonun 0.20 üzerinde olması maddenin anket için önemli olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre toplam korelasyon değerleri 0.413 ile 0.733 arasındadır. Bu sonuçlara göre oluşturulmuş olan anket geçerli bir ölçüm aracıdır.

Hotelling's T^2 istatistiğine göre Hotelling's T^2 =1409.476, F- testi=45.104, p<0.001 olarak hesaplanmıştır. Bu ise ölçekte birden fazla alt boyut olduğu ve ölçeğe verilen cevapların birbirinden farklı olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (p<0.05).

4. Tartışma

Bu araştırmada, Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır. Ayrıca ebeveyn kaygısı ile ilişkili süreçlerin farkındalığının sağlanması ve ulusal literatüre katkı sağlaması için Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türk kültürüne uyarlanmasının uygun olduğuna karar verilmiştir.

Araştırma kapsamında ilk olarak izin süreci tamamlanmıştır. Dil eşdeğerliğinin sağlanması için ileri-geri çeviri tekniği kullanılmıştır. Çeviri işlemi tamamlandıktan sonra alan uzmanlarından görüş alınmış ve küçük grup uygulaması yapılmış, maddelerin anlaşılırlığı test edilmiştir.

Verilerin faktör analizine uygunluğunun değerlendirilmesinde korelasyon matrisinin incelenmiştir. Korelasyon matrisinde yer alan katsayıların 0.30' dan büyük olmaması soruların bulunduğu faktör yapısına uygun olduğu belirlenmiştir (Hair vd., 1998: 104). Bu çalışmada ankette yer alan maddelerin faktör yüklerinin F1 boyutunda 0.622 ile 0.853, F2 boyutunda 0.560 ile 0.754, F3 boyutunda 0.534 ile 0.858, F4 boyutunda 0.591 ile 0.667 aralığında değişim gösterdiği görülmektedir. Açımlayıcı faktör analizinden geçerli sonuçların alınabilmesi için, önkoşulların test edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle örneklem büyüklüğünün değerlendirilmesi için KMO değeri kullanılmıştır (Koçak, Güleroğlu & Çokluk Bökeoğlu, 2022: 57-58). Örneklem yeterlilik ölçütü olan KMO, 0-1 arasında değer almakta ve KMO değerinin 0.5' ten büyük olması yeterli kabul edilmektedir (Cerny & Kaiser, 1997: 43-47). Bu çalışmada KMO değeri KMO=0.957 olarak hesaplanmıştır. Bu ise KMO değerinin çok iyi düzeyde olduğu anlamına gelmektedir. Verilerin çok değişkenli normallik varsayımını sağlama durumları Bartlett Küresellik Testi ile incelenmektedir. Bartlett Küresellik testinin manidarlık düzeyi 0.05'ten küçük olduğunda korelasyon matrisinden faktör çıkarılabileceği şeklinde yorumlanmaktadır (Koçak, Güleroğlu & Çokluk Bökeoğlu, 2022: 57-58). Bu çalışmada da Barlett testi sonucu 9830.244 (p<0.05) olarak elde edilmiştir. Gözlemci içi uyumun sınıf içi korelasyon katsayısı (ICC) ile değerlendirilmiş ve 0.70 ve üzeri güvenilir olduğu şeklinde değerlendirilmiştir (Liljequist, Elfving & Skavberg Roaldsen, 2019: 26). Bu çalışmada ICC sonuçları F1 boyutunda %99.7; F2 boyutunda %98.7; F3 boyutunda %99.7; F4 boyutunda %99.1 ve Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin toplam skor uyumu %99.5 olarak hesaplanmıştır. Bu uyumlar ise istatistiksel olarak anlamlıdır (p<0.05). Madde-toplam korelasyon katsayısı değerinin ise 0.20 ve üzerinde değer alması maddenin ölçme aracının geneliyle uyumlu olduğu şeklinde yorumlanmaktadır (Crocker & Algina, 2006: 311-336). Bu çalışmada ise toplam korelasyon değerleri 0.413 ile 0.733 arasındadır.

Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin güvenirlik analizi için Cronbach Alpha katsayısından yararlanılmıştır. Cronbach Alpha katsayısının 0.80 ve üzerinde değer alması yüksek güvenirlik düzeyi şeklinde yorumlanmaktadır (Kayış, 2009:405). Bu çalışmada Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Cronbach Alpha katsayıları F1 boyutunda 0.955, F2 boyutunda 0.942, F3 boyutunda 0.877 ve F4 boyutunda 0.827 olarak ve Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi toplam skoru için 0.955 olarak hesaplanmıştır. Buna göre Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin yüksek güvenirlik düzeyine sahip olduğu söylenebilir.

Bu araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda 30 maddeli Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin, 4-12 yaş çocuğu olan ebeveynler için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu saptanmıştır.

5. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma, Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe versiyonunun geçerlilik ve güvenilirlik analizini sunarak, Türkiye'deki ebeveynlerin kaygı düzeylerini değerlendirmek için kullanılabilecek uygun bir araç sağlama amacını taşımaktadır. Elde edilen sonuçlar, anketin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, çalışmanın bulgularına dayanarak birkaç öneri sunulabilir:

- **Daha Geniş Örneklem Gruplarıyla Çalışmalar:** Bu çalışmada kullanılan örneklem, belirli bir demografik grubu temsil etmektedir. Gelecekteki araştırmalarda, farklı sosyoekonomik ve kültürel geçmişlere sahip daha geniş örneklem gruplarıyla çalışılarak, anketin genel geçerliliği ve güvenilirliği daha kapsamlı bir şekilde test edilmelidir.
- **Uzun Dönemli Takip Çalışmaları:** Ebeveyn kaygısının zaman içindeki değişimlerini ve anketin uzun dönemli güvenilirliğini değerlendirmek için, aynı katılımcı grubuyla uzun dönemli takip çalışmaları yapılmalıdır. Bu, anketin zamansal olarak istikrarlı olup olmadığını belirlemeye yardımcı olabilir.
- **Diğer Psikometrik Ölçeklerle Karşılaştırma:** Anketin geçerliliğini daha da pekiştirmek amacıyla, diğer geçerli ve güvenilir ebeveyn kaygısı ölçekleriyle karşılaştırmalı çalışmalar yapılmalıdır. Bu tür karşılaştırmalar, anketin ayırt edici geçerliliğini değerlendirmek için faydalı olabilir.
- **Klinik Uygulamalar ve Müdahaleler:** Bu anket, klinik uygulamalarda ebeveynlerin kaygı düzeylerini belirlemek ve bu kaygıyı azaltmaya yönelik müdahale programlarını geliştirmek için kullanılabilir. Klinik psikologlar ve danışmanlar, anketi ebeveynlerin kaygı düzeylerini izlemek ve uygun destek ve rehberlik sağlamak amacıyla kullanabilirler.
- **Eğitim ve Farkındalık Programları:** Ebeveyn kaygısının olumsuz etkilerini azaltmak için, bu anketin sonuçlarına dayalı eğitim ve farkındalık programları geliştirilebilir. Bu programlar, ebeveynlerin kaygı yönetimi becerilerini artırmayı ve çocuklarının ruhsal sağlığını desteklemeyi amaçlayabilir.

Sonuç olarak, Ebeveyn Kaygısının Modellenmesi Anketi'nin Türkçe versiyonu, ebeveyn kaygısını anlamak ve yönetmek için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu çalışma, bu alanın daha da geliştirilmesi için bir temel oluşturmakta olup, gelecekteki araştırmalar ve uygulamalar için çeşitli yönlerde fırsatlar sunmaktadır.

Değerlendirme/*Evaluation*:
Çift Taraflı Kör Hakemlik Sistemi
Double Blind Refereeing System

Etik Kurul İzni/ *Ethics Committee Permission*:
KTO Karatay Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulu'nun 26.01.2024 tarih ve 2024/023 sayılı karar yazısı ile etik açıdan uygun görülmüştür.
It was deemed ethically appropriate with the letter dated 26.01.2024 and numbered 2024/23 of KTO Karatay *University Rectorate Ethics Committee.*

Etik Beyanı/ *Ethical Statement:*
Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
It is hereby declared that scientific and ethical principles were adhered to during the preparation of this study and that all studies used as references are listed in the bibliography.

Etik Bildirim/Ethics Notification: info@esosder.org

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı/ *Declaration of the contribution rate of the researchers:*
Birinci yazar %50, ikinci yazar %50 oranında katkı sağlamıştır.
The first author contributed 50%, the second author 50%

Çıkar Çatışması Beyanı/ *Declaration of conflict of interest:*
Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.
There is no potential conflict of interest in this study.

Yapay Zekâ Kullanımı /Use of Artificial Intelligence:
Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekâ tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar(lar) tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.

No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. All content of the study was produced by the author(s) in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.

Kaynakça

Alisinanoğlu, F., & Ulutaş, İ. (2003). Çocukların kaygı düzeyleri ile annelerinin kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, *28*(128), 65-71.

Bartlett, M.S. (1950). Tests of significance in factor analysis. *British Journal Psych*. (Statistical Section) 3, 77–85

Breaux, R. P., Harvey, E. A., & Lugo-Candelas, C. I. (2014). The role of parent psychopathology in the development of preschool children with behavior problems. *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, *43*(5), 777-790. https://doi.org/10.1080/15374416.2013.836451

Burstein, M., Ginsburg, G. S., & Tein, J. Y. (2010). Parental anxiety and child symptomatology: an examination of additive and interactive effects of parent psychopathology. *Journal of Abnormal Child Psychology*, *38*(7), 897–909. https://doi.org/10.1007/s10802-010-9415-0.

Cerny, B. A., & Kaiser, H. F. (1977). A study of a measure of sampling adequacy for factor-analytic correlation matrices. *Multivariate Behavioral Research*, 12(1), 43-47.

Crocker, L., & Algina, J. (2006). *Introduction to classical and modern test theory*. Belmont: Wadsworth Pub Co.

Crosby, J. F. (1976). Theories of anxiety: A theoretical perspective. *American Journal of Psychoanalysis*, *36*(3),237.https://www.proquest.com/openview/4d03ec13ecd70331a262a3ab0875667e/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1818460

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve Lisrel uygulamaları* (5. Baskı), Pegem Akademi Yayıncılık.

Elfström, S., & Ahlen, J. (2022). Development and validation of the Modeling of Parental Anxiety Questionnaire. *Journal of Anxiety Disorders*, *85*, 102515, https://doi.org/10.1016/j.janxdis.2021.102515

Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., & Black, W.C., (1998). *Multivariate data analysis*, (5th edition) Prentice Hall.

Kayış, A., 2009. Güvenirlik analizi. Ş. Kalaycı (Ed), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri,* 403-419. Asil Yayıncılık.

Kerr, M.E. (1981). Family systems theory and therapy. In A. S. Gurman, D. P. Kniskern (Eds.), *Handbook of family therapy* , 226-264. Routledge.

Koçak, D., Güleroğlu, H.D., & Çokluk Bökeoğlu, Ö. (2022). *Ölçme aracı uyarlama el kitabı*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Liljequist, D., Elfving, B. & Skavberg Roaldsen, K. (2019) Intraclass correlation– A discussion and demonstration of basic features. *PLoS ONE, 14*(7): e0219854. https://doi.org/10.1371/journal. pone.0219854

Mei, S., Kaur, A., Yang, A., Xu, K., Wu, W., Zheng, T., Ying, L., Zou, Y., Ji, Z., Ye, Y., & Chen, L. (2023). Development and validation of the sources of parental anxiety in children's education scale. *Studies In Educational Evaluation*, *76*, https://doi.org/10.1016/j.stueduc.2022.101231

Mendez, X., Espada, J. P., Orgilés, M., Llavona, L. M., & García-Fernández, J. M. (2014). Children's separation anxiety scale (CSAS): Psychometric properties. *PloS One*, 9(7), https://doi.org/10.1371/journal.pone.0103212

Merrill, R. M., & Slavik, K. R. (2023). Relating parental stress with sleep disorders in parents and children. *PLoS One*, *18*(1), https://doi.org/10.1371/journal.pone.0279476

Nærde, A., & Sommer Hukkelberg, S. (2020). An examination of validity and reliability of the Parental Stress Scale in a population based sample of Norwegian parents. *PLoS One*, 15(12), https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242735

Pedersen, S., & Revenson, T. A. (2005). Parental illness, family functioning, and adolescent well-being: a family ecology framework to guide research. *Journal of Family Psychology*, *19*(3), 404.

Ren, X., Cai, Y., Wang, J., & Chen, O. (2024). A systematic review of parental burnout and related factors among parents. *BMC Public Health* 24, 376, https://doi.org/10.1186/s12889-024-17829-y

Sweeney, S., & Wilson, C. (2023). Parental anxiety and offspring development: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*, *327*, 64-78. https://doi.org/10.1016/j.jad.2023.01.128

Wood, J. J., McLeod, B. D., Sigman, M., Hwang, W. C., & Chu, B. C. (2003). Parenting and childhood anxiety: Theory, empirical findings, and future directions. *Journal of Child Psychology And Psychiatry*, 44(1), 134-151. https://doi.org/10.1111/1469-7610.00106

Yang, C., Gao, H., Li, Y., Wang, E., Wang, N., & Wang, Q. (2022). Analyzing the role of family support, coping strategies and social support in improving the mental health of students: Evidence from post COVID-19. *Frontiers In Psychology*, 13, 1064898. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1064898